

Džeparac

Novembar, 2007.

UVOD

Tema “džeparac” je prisutna u svim porodicama. O toj temi se još više govori i diskutuje sa starosnom dobi djeteta, premda pedagozi predlažu da djeca svoj džeparac počinju dobivati prije polaska u školu. U radu sam pokušala naglasiti značaj džeparca za pravilan razvoj djeteta, govorila sam o sumi koju bi djeca trebala dobivati, premda ona zavisi od mnogo faktora. U radu sam koristila internet stranice i tekstove preuzete sa interneta.

ZAŠTO JE DŽEPARAC VAŽAN?

Džeparac je za djecu važan iz nekoliko razloga:

- da bi djeca naučila kako se ophoditi i izaći na kraj sa novcem;
- da bi djeca naučila da preuzmu odgovornost za svoj novac;
- da bi djeca naučila da stave prioritete kod svoje liste želja;
- da bi djeca razvila osjećaj samoodgovornosti i osjećaj samoodlučivanja;
- djeca uče kako sa manjom sumom novca mogu da kupe određene stvari, ali isto tako uče da moraju štediti za neke stvari koje malo više koštaju;
- sa novcom ne uče djeca samo kako se prema njemu ophoditi, nego uče i kako se ophoditi prema svojim željama za čije ostvarenje je potreban novac;
- djeca uče da raspodijele svoj novac na sedmicu ili na mjesec dana. To znači, ako danas neko dijete potroši sav svoj novac za slatkiše, to znači da nema dovoljno novca za sutrašnji odlazak u kino.

STATISTIKE U VEZI DŽEPARCA

Statistike su pokazale da većina djece u zemljama EU dobiva svoj džeparac. Međutim, razlike postoje kada je u pitanju suma novca koju djeca dobivaju i vremenski interval u kojima djeca dobivaju svoj džeparac. Sljedeća statistika govori o procentualnom broju djece koji dobivaju svoj džeparac. Prvo mjesto pripada Holandiji 95% djece, slijedi Njemačka sa 94%, Velika Britanija također 94%, Austrija 91%, Grčka 90 % i Italija samo 62 %. U Italiji broj djece koja dobivaju svoj džeparac iznosi samo 62 %. Većina djece dobiva svoje poklone u novčanom obliku, tako da se taj novac i ne ubraja u džeparac, pa je iz tog razloga postotak djece koja dobivaju džeparac jako mali. Također postoji razlika od zemlje do zemlje u periodu u kome djeca dobivaju svoj džeparac. U većini zemalja djeca dobivaju svoj novac sedmično, mjesečno ili neredovno. Njemačka, Švedska i Austrija su zemlje u kojima djeca uglavnom dobivaju svoj džeparac mjesečno. Velika Britanija, Španija i zemlje Beneluxa su zemlje u kojima djeca sedmično dobivaju svoj džeparac. U Portugalu i Grčkoj djeca neredovno dobivaju svoj džeparac. Pedagozi predlažu da djeca do svoje 10. godine sedmično dobivaju svoj džeparac, dok djeca od 10 godina dobivaju svoj džeparac mjesečno. To je iz razloga zato što manja djeca nisu u stanju da planiraju za cijeli mjesec dana i da raspoređuju svoj novac, dok su to starija djeca u stanju. Naime, cilj mjesečnih davanja džeparca jeste također i tendencija da djeci do sljedeće isplate džeparca nešto i ostane, tj. da djeca uspiju nešto i uštediti. Istraživanja su pokazala da djeca koja neredovno

dobivaju svoj džeparac jako teško uspiju nešto da uštede za razliku od djece koja dobivaju džeparac sedmično ili mjesečno.

VISINA DŽEPARCA U ODNOSU NA SPOL

Istraživanje Njemačke izdavačke kuće Axel-Springer-Verlag sprovedeno 1993. godine je pokazalo da dječaci dobivaju više džeparca u odnosu na djevojčice. Zemlje u kojima je ovakvo stanje posebno uočljivo su Holandija, Velika Britanija i Španija. Postoji nekoliko razloga za to. Postoje tradicionalni razlozi koji govore o podređenoj ulozi žene u odnosu na muškarca, a i oni koji govore o tome da dječaci mnogo brže potroše svoj novac, pa im iz toga razloga i treba više. Postoje razlike između dječaka i djevojčica kada je u pitanju na šta oni troše svoj džeparac. Dječaci uglavnom troše svoj džeparac na kompjutere, na kompjuterske igrice, na sport itd, dok djevojčice najviše džeparca izdvajaju na odjeću, školske stvari, časopise i slatkiše. U Njemačkoj i Austriji djeca najviše izdvajaju na CD-ove, dok u Španiji, Portugalu i skandinavskim zemljama djeca sebi kupuju slatkiše. To je iz razloga zato što djeca u Njemačkoj i Austriji već dovoljno slatkiša imaju kod kuće za raliku od djece u Portugalu i Španiji. U većini zemalja EU štede djeca više od 50 % njihovog džeparca. Belgija, Španija i Holandija su zemlje u kojima čak 60 % djece štedi određeni dio svog džeparca, dok u Švedskoj, Francuskoj i Grčkoj

samo 40 % djece štedi dio svog džeparca. Djevojčice štede više u odnosu na dječake. 56 % djevojčica u zemljama EU štedi dio svog džeparca u odnosu na 43 % dječaka. Istraživanja su pokazala da manja djeca više štede u odnosu na stariju djecu. U dobi između 10-13 godina štedi njih 56 %, dok u dobi između 14-16 štedi njih 44 %.

PO ČEMU SE ODREĐUJE VISINA DŽEPARCA?

Visina džeparca zavisi od mnogo faktora, međutim jedan od najznačajnijih faktora jeste finansijska situacija porodice, dob djeteta i broj djece u porodici. Manja djeca uglavnom svoj džeparac izdvajaju za slatkiše dok veća djeca štede svoj novac za neke želje koje malo više koštaju, tako da se može reći da sa rastom djeteta rastu i želje njegove.

KADA POČETI SA PRVIM DŽEPARCOM?

Prvi džeparac bi dijete trebalo dobiti u dobi između 4 do 5 godina, a najkasnije kada krene dijete u školu. Djeci do 10 godina treba davati njihov džeparac sedmično, a djeci od 10 godina treba njihov džeparac davati mjesečno. To je iz tog razloga zato što manja djeca nisu u stanju da planiraju i da štede za jedan cijeli mjesec dana, dok su to starija djeca u stanju. Ono što je jako važno za džeparac, a na što roditelji treba da obrate posebnu pažnju je sljedeće:

- džeparac se djeci treba redovno isplaćivati, bez da djeca roditelje na to podsjećaju
- visina džeparca bi se trebala povećavati sa starosnom dobi djeteta
- u osnovi dijete sebi može od svog džeparca kupiti šta ono želi. Naravno, roditelji će uticati onda kada dijete sebi želi da kupi nešto što je opasno za njegovu zdravlje ili nešto što nije prikladno njegovoj dobi (nož,...). Roditelji se ne bi trebali miješati u izbor onoga što djeca žele da kupe od svog džeparca. Umjesto rečenice "To sebi ne smiješ kupiti od svog džeparca" roditelji bi mogli reagovati kao "Zar ti je to stvarno potrebno?"
- Roditelji stoje djeci na raspolaganju za savjet i trebaju da se miješaju samo onda kada ih djeca upitaju za savjet, jer na taj način roditelji djeci pokazuju povjerenje u njihovom ophođenju prema novcu. Međutim većina djece se sa nekim posavjetuje kada želi nešto da kupi od svog džeparca. U prvoj liniji su roditelji, prijatelji, braća i sestre itd. Međutim što više rastu djeca to manje se savjetuju posebno sa roditeljima. Djevojčice se savjetuju sa svojom najboljom prijateljicom, a dječaci to obavljaju bez ičijeg savjeta.
- ukoliko vaše dijete dobiju malo veću sumu novca od nekog člana vaše rodbine za neki praznik ili neku drugu priliku, onda ste vi tu da taj novac stavite na dječije konto, jer manja djeca su preopterećena sa većim sumama novca.
- nemojte pridikovati vašem djetetu ukoliko se prekalkulisalo sa svojim novcem. Npr. Ako je sav svoj novac potrošilo za neku stvar koju je nakon dva dana bacilo u ormar. Djetetu je već dosta jasno da je napravilo grešku, ali samo će na taj način dijete se potruditi da u buduće npr. napravi listu želja koje želi da ispuni sa svojim novcem.
- Ukoliko dijete obavlja neki poslić preko školskog raspusta (raznošenje novina, pranje auta itd.) i na taj način dobiva određenu platu, taj novac ne smije biti uračunat u stalna primanja od svojih roditelja.
- Dijete ne bi trebalo od svog džeparca kupovati sebi odjeću ili školske knjige. Za te se stvari roditelji trebaju pobrinuti.

- Da bi manja djeca naučila štediti, možete probati sa kupivinom jedne male kasice u koju će dijete ubacivati kovani novac koji mu je ostao kao kusura dok je nešto kupovao.
- Ne mojte prijetiti djeci da ćete im smanjiti visinu džeparca zbog loših ocjena.
- Izbjegavajte rečenice poput sljedećih : “Sa svojim ponašanjem i nisi zaradio svoj džeparac...”.
- Roditelji ne smiju tjerati svoju djecu da štede od svog džeparca. Djeca to sama trebaju naučiti.
- Roditelji ne smiju “uskakati” sa novcem ukoliko dijete sav svoj novac potroši za jedan dan, a isplata sljedećeg džeparca slijedi tek za sedmicu dana ili za tri sedmice. Na taj način dijete uči kako da raspoređuje svoj novac i u koje svrhe.

TABELA KOJA POKAZUJE KOLIKO NOVCA ODGOVARA ODREĐENOJ DOBI DJETETA

5 godina	sedmično	0,50 EUR
6 godina	sedmično	0,75 EUR
7 godina	sedmično	1,00 EUR
8 godina	sedmično	1,25 EUR
9 godina	sedmično	1,50 EUR
10 godina	sedmično	2,00 EUR
11 godina	mjesečno	12,00 EUR
12 godina	mjesečno	15,00 EUR
13 godina	mjesečno	20,00 EUR
14 godina	mjesečno	25,00 EUR
15 godina	mjesečno	30,00 EUR
16 godina	mjesečno	40,00 EUR
17 godina	mjesečno	45,00 EUR
18 godina	mjesečno	60,00 EUR

KAKO SE PONAŠATI KADA FINANSIJSKA SITUACIJA NE DOZVOLJAVA POVEĆANJE DŽEPARCA?

Sa starosnom dobi djeteta rastu kako i želje djece tako i visina džeparca. Međutim kako se ponašati kada finansijska situacija roditelja ne dozvoljava povećanje džeparca? Većina pedagoga predlaže da roditelji trebaju o tome da porazgovaraju sa svojom djecom. Trebaju djeci objasniti koliki je kućni budžet, koliko novca dolazi u kuću i koliko novca izlazi iz kuće. Istraživanja su pokazala da tek tada djeca pokazuju razumijevanje za nepovećanje njihovog džeparca.

KADA DŽEPARAC NIJE DOVOLJAN

Mnogo djece potroši svoj novac odmah isti dan i onda je ostatak vremena bez novca dok ne stigne sljedeći žeparac. Postoji mnogo razloga za takvo stanje:

– moguće je da visina džeparca ne odgovara željama djeteta

– moguće je da vaše dijete još ne zna da rasporedi svoj novac na sedmicu dana. Pokušajte sa njim da napravite jednu listu od sedam dana. U listi će biti želje koje dijete ima za svaki dan i suma novca koju je moguće odvojiti za tu želju. Na taj način će dijete naučiti kako da raspodijeli svoj novac i kako da sav novac ne potroši za jedan dan.

ZAKLJUČAK

Džeparac je jako bitan za pravilan razvoj djeteta. Roditelji trebaju odrediti sumu džeparca koja je shodna finansijskoj situaciji porodice ali koja također odgovara starosnoj dobi djeteta. Sa rastom djeteta rastu i dječije želje. Na osnovu toga treba da se povećava i visina džeparca. Djeca do 10. godine bi trebala dobivati svoj džeparac sedmično, a djeca od 10 godina bi trebala dobivati svoj džeparac mjesečno. Dijetetu je bitno da dobiva svoj džeparac redovno, jer na taj način uči dijete kako da štedi. Roditelji ne bi trebali uticati na izbor stvari koja djece žele kupiti od svog džeparca.

LITERATURA:

- 1) Taschengeld/Umgang mit Geld (Džeparac, rukovanje sa novcem,) preuzeto 02.11.2007, 13:16, www.eltternimnetz.de
- 2) Taschengeld (Džeparac), preuzeto 02.11.2007, 13:20, www.starke-eltern.de
- 3) Wieviel Taschengeld ist angemessen? (Koliko je džeparca dovoljno?), preuzeto 02.11.2007, 13:13, www.familienhandbuch.de
- 4) Taschengeld-Information, preuzeto 02.11.2007, 13:18, www.kreis-ploen.de
- 5) Regelmäßig zahlen, stetig steigern (Redovno isplaćivati džeparac), preuzeto 02.11.2007, www.ard.de/ratgeber/familie-leben/kinder-und-erziehung/taschengeld
- 6) Taschengeldtabelle (eine Orientierungshilfe), preuzeto 02.11.2007, www.jugendberatung-mobile.de
- 7) Mama, warum kriegen andere mehr? (Mama, zašto drugi dobivaju više?), Karin-Schreiner-Kürten, 23.10.2002.
- 8) Seminar Finanzpsychologie, Julius-Maximilians-Universität Würzburg, Philosophische Fakultät III, Armin Stock, 2000.